
Kyyjärven Harsunnevan tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi 2015

TIIVISTELMÄ

Kyyjärven Harsunnevan tuulivoimapuiston suunnittelualueella toteutettiin keväällä 2015 arkeologinen inventointi, jonka tavoitteena oli paikallistaa ja dokumentoida tutkimusalueella mahdollisesti olevat muinaisjännökset. Tuulivoimapuiston tutkimusalueen laajuus on noin 600 hehtaaria, ja sen lisäksi inventointi koski sinne ulkopuolelta tulevia sähkönsiirto- ja tielinjauksia. Inventoinnista vastasi arkeologi (FM) Marja Pälikkö ja siihen liittyvät maastotyöt tehtiin 11.–12.5.

Inventointialueelta ei tunnettu ennestään yhtään kiinteää muinaisjännöstä eikä irtolöytöä. Inventoinnin yhteydessä dokumentoitiin kaksi kohdetta, Kylkikankaan ja Kylkinevan historialliset tervahaudat, joita ehdotetaan kiinteäksi muinaisjännökseksi.

*Tähän raporttiin suositetaan viittaamaan seuraavasti:
Pälikkö, M. 2015: Kyyjärven Harsunnevan tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi 2015. Ahlman Group Oy.*

SISÄLLYSLUETTELO

Tutkimuksen perustiedot	4
Johdanto	4
Taustatiedot tutkimusalueesta	6
Inventoinnin toteutus	8
Uusiksi muinaisjäänöksiksi ehdotetut kohteet	10
Havainnot tuulivoimaloiden rakennuspaikoilta	14
Yhteenvedo tutkimustuloksista	22
Keskeiset lähteet	23

TUTKIMUKSEN PERUSTIEDOT

Tutkimuksen laji:	Yleisinventointi
Työn suorittaja:	FM (arkeologi) Marja Pälikkö
Tutkimuslaitos / organisaatio:	Ahlman Group Oy
Tutkimusten rahoittaja / tilaaja:	YIT Rakennus Oy
Kenttätyöaika:	11.–12.5.2015

Tutkimuksen tarkoitus: Tavoitteena on suorittaa tuulivoimapuiston tutkimusalueella museoviranomaisten edellyttämä muinaisjäännösinventointi, jossa pääpaino on suunnitelluilla tuulivoimaturbiinien rakennuspaikoilla sekä niille johtavien teiden ja sähkönsiirtoverkon linjauksilla. Lisäksi inventoidaan tuulivoimapuiston alueen ulkopuolelta sinne lännestä ja idästä johtavat tie- ja sähkönsiirtolinjat sekä mahdollisuuksien mukaan muita arkeologisesti kiinnostavia alueita tuulivoimapuiston sisällä.

Inventointialue: Harsunnevan tuulivoimapuiston suunnittelualue sijaitsee Kyyjärven kunnan eteläosassa noin 3,5 kilometriä Kyyjärven kirkosta etelään. Tutkimusalueen laajuus on noin 600 hehtaaria.

Peruskarttalehti:	233107, 233108, 233111
Tutkimusalueen sijainti:	P: 6988700–6990450, I: 375450–378950 (ETRS89-TM35FIN -tasokoordinaatisto)
Korkeus:	noin 170–180 m mpy

Aikaisemmat tutkimukset:

Alueella ei ole tiettävästi tehty aikaisempia arkeologisia tutkimuksia

Ennestään tunnetut muinaisjäännökset ja löydöt:

Tutkimusalueelta ei tunneta ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä irtolöytöjä

Tutkimustulokset: Inventoinnin yhteydessä löytyi kaksi muinaisjäännöksenä ennestään tuntematonta historiallista tervahautaa, joita ehdotetaan kiinteäksi muinaisjäännökseksi

Alkuperäisen tutkimusraportin ja dokumentointiaineiston arkistointipaikka:

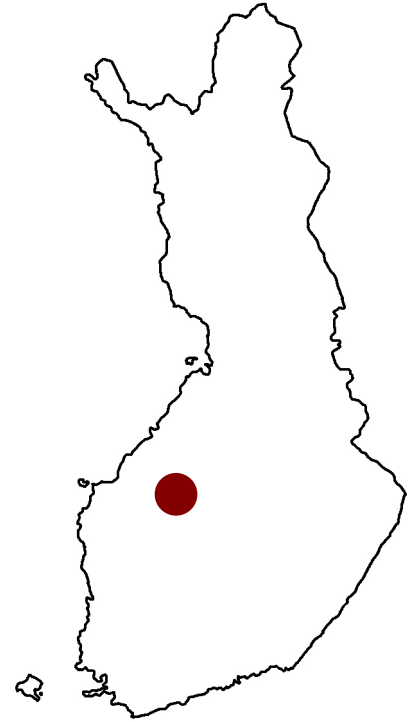
Ahlman Group Oy, os. Kullankuja 6 as 1, 28220 Pori

Kopiot: Tutkimuksen tilaaja, Museovirasto

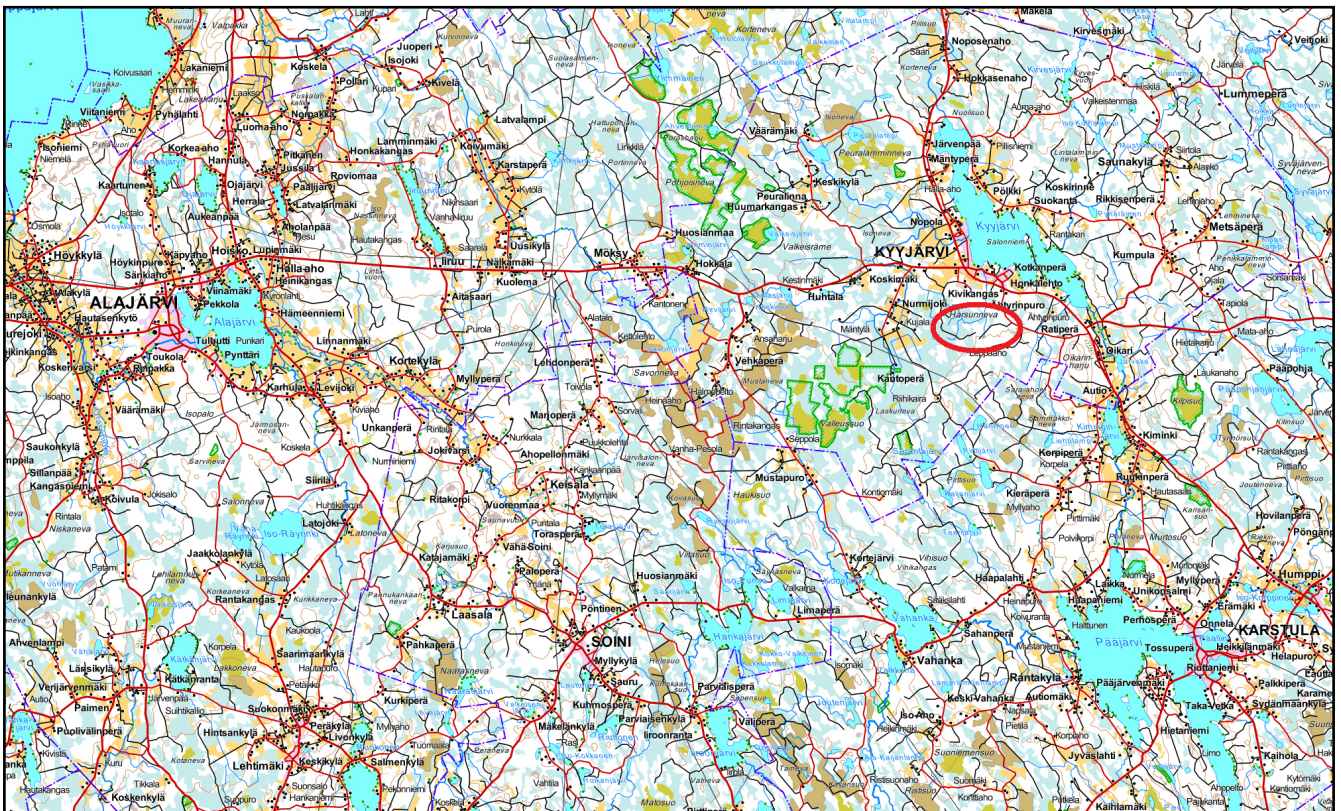
JOHDANTO

Tämä raportti esittelee YIT Rakennus Oy:n Ahlman Group Oy:ltä tilaaman Kyyjärven Harsunnevan tuulivoimapuiston arkeologisen inventoinnin tulokset, joiden perusteella mahdollisesti arvokkaat kohteet voidaan huomioida hankkeen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Yhtiö suunnittelee kahdeksan tuulivoimalan rakentamista Harsunnevan alueelle, joka sijaitsee Kyyjärvellä (kuva 1). Tuulivoimapuisto koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä maakaapeleista, kantaverkkoon liittymisasemasta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä teistä. Hankkeeseen ei sovelleta YVA-lain (486/1994, muutettu 458/2006) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (Keski-Suomen ELY-keskus 2015). Suunnitellut tuulivoimalat tulevat olemaan teholtaan noin 3 MW, jolloin tuulivoimapuiston kokonaisteho on noin 25 MW.

Kartta 1. Tutkimusalueen sijaintikartta (Taustakartta: Maanmittauslaitoksen maastotietokanta 05/2015, digitointi Marja Pälkkö).

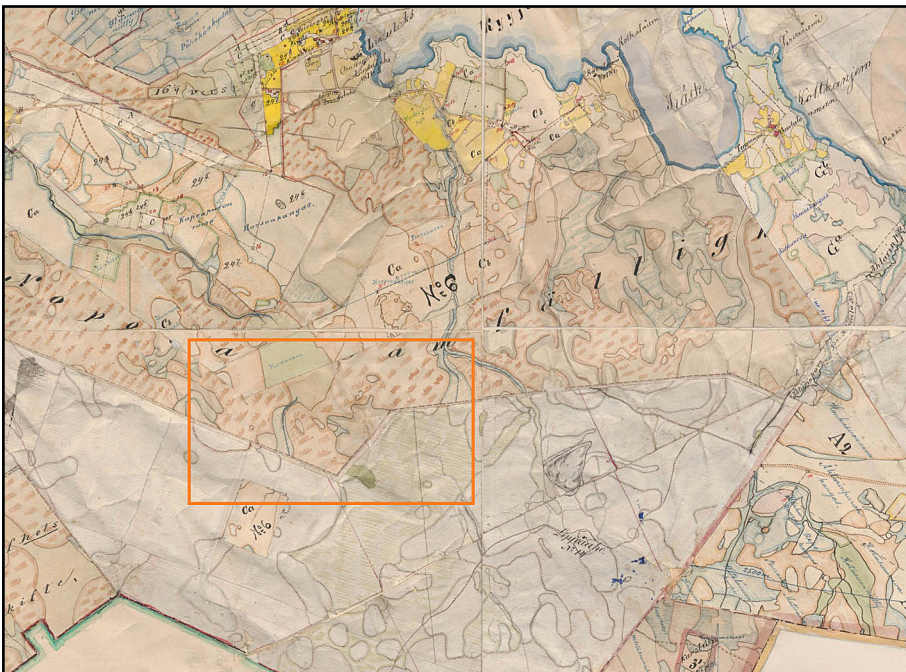

TAUSTATIEDOT TUTKIMUSALUEESTA

Harsunnevan tuulivoimapuiston suunnittelualue sijaitsee Kyyjärven kunnan eteläosassa, Harsunkankaan eteläpuolella olevalla suoalueella. Kyyjärvi kuuluu Keski-Suomeen ja sijaitsee Suomenselän vedenjakajaseudulla. Harsunkangas on kuntakeskuksen ja historiallisestikin merkittävien tielinjausten risteuksen eteläpuolella sijaitseva harjumuodostelma, joka on syntynyt viimeisimmän jääkauden sulamisvaiheessa 9 800–9 700 vuotta sitten Kokkolan ja Seinäjoen välillä olleen jäätikköjoen kuljettamasta maa-aineksesta. Harjun eteläpuolella – jonne inventointialue sijoittuu – maasto on pääosin alavaa turvepohjaista suota, jonka keskellä on siellä täällä matalia moreenikankaita. Lännessä aluetta sivuaa Hirvijokeen laskeva Kapeapuro ja idässä Kyyjärven Lintulahteen laskeva Lintupuro. Inventointialueen korkeus nykyisestä merenpinnasta on noin 170–180 metriä. Sen eteläpuolella maasto alkaa taas nousta loivasti ja muuttua laajemmin moreenipohjaiseksi.

Koko inventointialue on nykyisin metsätalouskäytössä ja suurimmaksi osaksi ojitettua. Sekä lännessä että idästä alueelle johtavat metsäautotiet on rakennettu 1960-luvun jälkeen. Aikaisemmin alueella on liikuttu polkuverkostoa pitkin. Historiallisen ajan asutusta alueella ei ole ollut (kartta 2). Soiden ja metsien hyötykäyttö on kuitenkin alkanut mahdollisesti jo keskiajalla hämäläis-savolaisella eräkaudella tai viimeistään vakituisen asutuksen muodostuttua Kyyjärvelle. Erityisen tehokasta se on ollut tervakaupan kukoistuskaudella. Seudulla yleinen tervanpoltto liittyy 1 600–1 800-luvulla Pohjanlahden rannikkokaupungeissa harjoitetun tervakauppaan. Kyyjärvellä tervanpoltto myyntiin yleistyi kuitenkin vasta 1780-luvulta alkaen.

Esihistoriallista asutusta on Kyyjärvellä ollut lähinnä vanhemmalla kivikaudella. Mesoliittisiä asuinpaikkoja tunnetaan etenkin kunnan pohjoisosasta Noposenahon kylästä. Ne sijaitsevat pääasiassa noin 155 metrin korkeudella. Kyyjärven alueella vanhin viimeisimmän jääkauden jälkeinen muinaisen Itämeren rantataso on noin 8 700 eKr ollut noin 175 metrin korkeudella, mutta näiltä korkeuksilta löytöjä ei Kyyjärveltä tunneta.

Kartta 2.

Ote 1840-luvun pitäjänkartasta (Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, pitäjänkartasto. Kartta Kyyjärven pitäjästä Vaasan lääniä. Karttalehdet 2331 07, 2331 08, 2331 10 ja 2331 11). Inventointialue on merkitty suuntaa-antavasti oranssilla rajauksella.

Tutkimusalueetta ei tiettävästi ole aikaisemmin inventoitu, eikä alueella ole tehty muitakaan arkeologisia kenttätutkimuksia. Kyyjärven kunnan arkeologisen yleisinventoinnin on tehnyt Timo Jussila vuonna 1991, mutta tuolloin inventoijat eivät ilmeisesti ole liikkuneet Harsunnevan alueella. Tutkimusalueelta ei myöskään tunneta ennestään muinaisjäännöksiä. Lähimmät muinaisjäännösrekisteriin merkityt kiinteät muinaisjäännökset ovat 7–8 kilometrin etäisyydellä Harsunnevasta olevat historialliset tervahauta ja raudanvalmistuspaikka. Noin viiden kilometrin säteellä länteen ja pohjoiseen on sen sijaan useita kivikautisia irtolöytöpaikkoja, mutta ne poikkeavat topografialtaan täysin inventointialueesta. Useimmat niistä sijaitsevat Kyyjärven rantavyöhykkeellä. Lähin on pohjalaisen kourutaltan löytöpaikka Vaahtoniemen tilalta noin kaksi kilometriä inventointialueen luoteisosasta länteen.

Muinaisjäännöksinä rekisteröityjä tervahautoja ei Harsunnevan lähialueilta tunneta, mutta maastokartalle on merkitty yksi tervahauta Kylkikankaalle tutkimusalueen eteläosaan sekä lukuisia muita tervahautoja tutkimusalueetta ympäröiville moreenikankaille. Etenkin niitä näyttää olevan Harsunnevan pohjoispuolisella Harsunkankaalla sekä eteläpuolella Leppäahon ja Riihimäen välisen tien varressa.

Taustatietojen perusteella on oletettavaa, että Harsunkankaan alueelta saattaa löytyä etenkin tervahautoja sekä mahdollisesti myös kivikautisia asuinpaikkoja. Alueen korkeussuhteiden perusteella on jälkimmäisten todennäköisyys kuitenkin pieni.

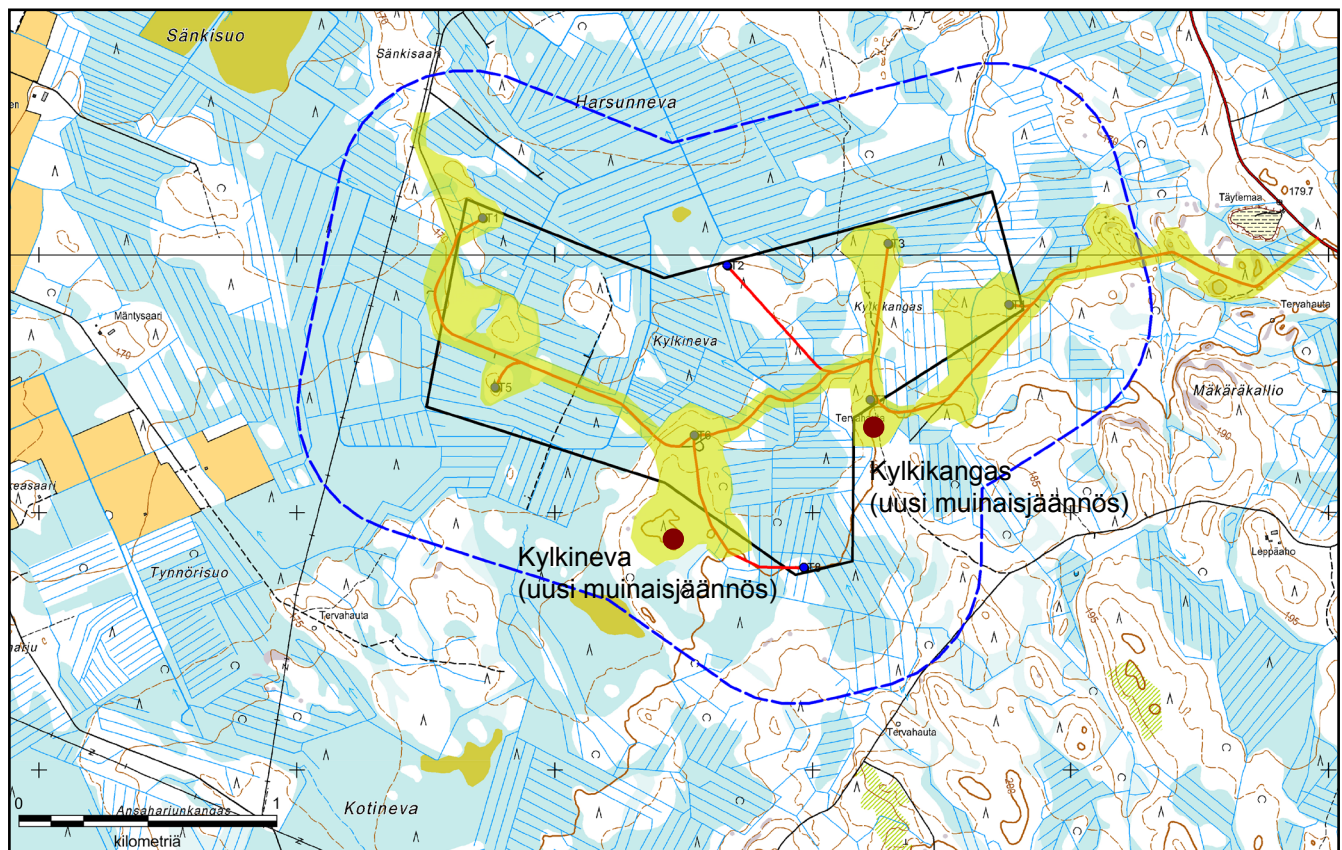
INVENTOINNIN TOTEUTUS

Harsunnevan tuulivoimapuiston tutkimusalueen arkeologinen inventointi toteutettiin noudattaen Museoviraston Arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita. Ennen inventointia laadittiin tutkimusalueesta esiselvitys saatavilla olevan aineiston perusteella. Esiselvityksen lähdeaineistona käytettiin aikaisempien Kyyjärvellä ja lähiympäristössä toteutettujen arkeologisten inventointien raportteja, paikallishistoriaa käsittelevää kirjallisuutta sekä internetissä käytettävissä olevia digitaalisia aineistoja.

Inventoinnin maastotyöt toteutettiin 11.–12.5.2015 yhden arkeologin voimin. Ensisijaisena tavoitteena oli tarkastaa suunniteltujen tuulivoimaloiden rakennuspaikat ympäristöineen sekä niille johtavat sähkönsiirto- ja tielinjaukset tutkimusalueen sisällä. Lisäksi inventoitiin tuulivoimapuistoon alueen ulkopuolelta johtavat tie- ja sähkönsiirtolinjat.

Inventointi keskitettiin etupäässä moreenimaille (kartta 3). Kosteikkoja ja soita tarkasteltiin pääsääntöisesti vain tielinjausten kohdalta. Ensisijainen inventointimenetelmä oli silmämääräinen maanpinnan muotojen ja mahdollisten rakenteiden havainnointi. Tie- ja metsäojien seinä-

Kartta 3. Tutkimusalueen raja ja inventoinnin yhteydessä tarkastetut alueet. (Karttapohja: Maanmittauslaitoksen Maastotietokata 05/2015, tutkimusalueeseen liittyvien kohteiden digitointi: YIT Rakennus Oy, tarkastettujen alueiden ja muinaisjäännösten digitointi: Marja Pälikkö). Käytetyt karttamerkinnot: sininen katkoviiva = tuulivoimapuiston tutkimusalue, musta viiva = voimaloiden sijoittelualue, sininen pallo (T1–T8) = tuulivoimalan suunniteltu rakennuspaikka, punainen viiva = olemassa oleva tai suunniteltu tielinja, keltainen alue = maastossa tarkastettu alue ja punainen pallo = muinaisjäännös.

miä sekä metsänuudistamisen yhteydessä rikottuja kohtia maanpinnassa tarkasteltiin mahdollisten arkeologisten löytöjen, kulttuurikerrosten tai maanalaisten rakenteiden havaitsemiseksi. Kyseisiä kohtia olikin alueella melko runsaasti. Koekuoppien kaivamista edellyttäviä kohteita ei inventoinnissa havaittu. Inventointihavainnoista tehtiin kentällä muistiinpanoja ja merkintöjä kartalle. Tärkeimmät havainnot dokumentoitiin myös valokuvaamalla digitaalisella kameralla. Koordinaatit mitattiin GPS-paikantimella (Garmin GPSMAP® 64s) ja valokuvauksessa käytettiin digitaalikameraa (Panasonic DMC-FZ38). Jälkityövaiheessa maastohavainnot purettiin, kerätyt tiedot muokattiin inventointiraportin muotoon sekä laadittiin ehdotus kohteiden rauhoitusluokasta ja muinaisjäännöstyypistä.

Havainto-olosuhteet maastossa olivat pääasiassa hyvät. Koko inventointialue oli talousmetsää, mutta sen käsittely ja kasvuvaiheet sekä näistä johtuvat vaikutukset havainto-olosuhteisiin olivat hyvin vaihtelevia alueen eri osissa. Ajankohtana varhainen kevät oli suotuisa inventoinnille lehtien ja yksivuotisen ruohovartisen kasvillisuuden puuttuessa vielä käytännössä kokonaan.

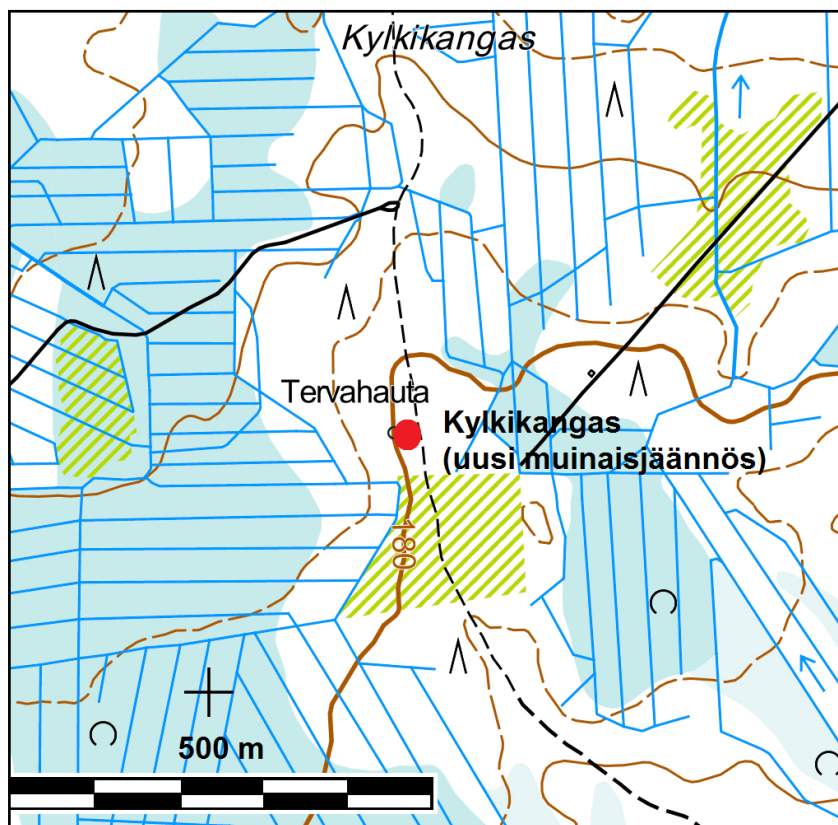
UUSIKSI KIINTEIKSI MUINAISJÄÄNNÖKSIKSI EHDOTETUT KOHTEET

KYLKIKANGAS

Nimi (ehdotus):	Kylkikangas
Kunta:	Kyyjärvi
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	historiallinen
Ajoitustarkenne:	ei määritelty
Koordinaatit:	P: 6989306 I: 377237 (ETRS89-TM35FIN -tasokoordinaatisto)
Z/m.mpy:	noin 180 m mpy
Koord.selite:	GPS-paikantimella määritetyt tervahaudan keskikoordinaatit
Etäisyystieto:	Kyyjärven kirkosta 3,8 km etelään
Peruskartta (yleislehtijako):	233108

Aikaisemmat tiedot: Kohde on merkitty maastokartalle.

Kohteen sijainti: Tervahauta sijaitsee Kylkikankaan eteläosassa, kangasta pitkin pohjois-eteläsuunnassa kulkevan polun länsipuolella (kartta 4). Maasto viettää länteen kohti ojitettoa suota. Alueella kasvaa talousmetsää ja sen länsipuolella on ojitettoa suota. Tervahauta sijaitsee voimalan T7 vaikutusalueella.

Kartta 4.

Kylkikankaan tervahaudan sijaintikartta. Kohde on merkitty punaisella ympyrällä. Kartassa on jänämittakaava. Taustakartta: Maanmittauslaitoksen Maastotietokanta 5/2015, kohdemerkintöjen digitointi: Marja Pälikkö.

Kohteen kuvaus: Tervahaudan halkaisija on noin 18 metriä. Sitä kiertää noin neljä metriä leveä valli, mahdollisesti kaksoisvalli. Keskuskuoppa on muodoltaan laakea, halkaisijaltaan noin kymmenen metriä ja noin metrin syvä. Halssin niska on ehjä ja suunta länteen. Sen pituus noin neljä metriä, ja siitä jatkuu edelleen kapea ojanne. Tervahauta on hyväkuntoinen, mutta sen päällä kasvaa runsaasti nuorta mäntyä ja vesaikkoja. Tervapirtin kiukaan pohjaa tms. rakennetta ympäristöstä ei löytynyt. Havainto-olosuhteet olivat muuten melko hyvät, mutta paikoin maassa oli runsaasti harvennushakkuujätettä.

Kuva 1. Kylkikankaan tervahaudan keskustaa. Kuvattu pohjoisesta.

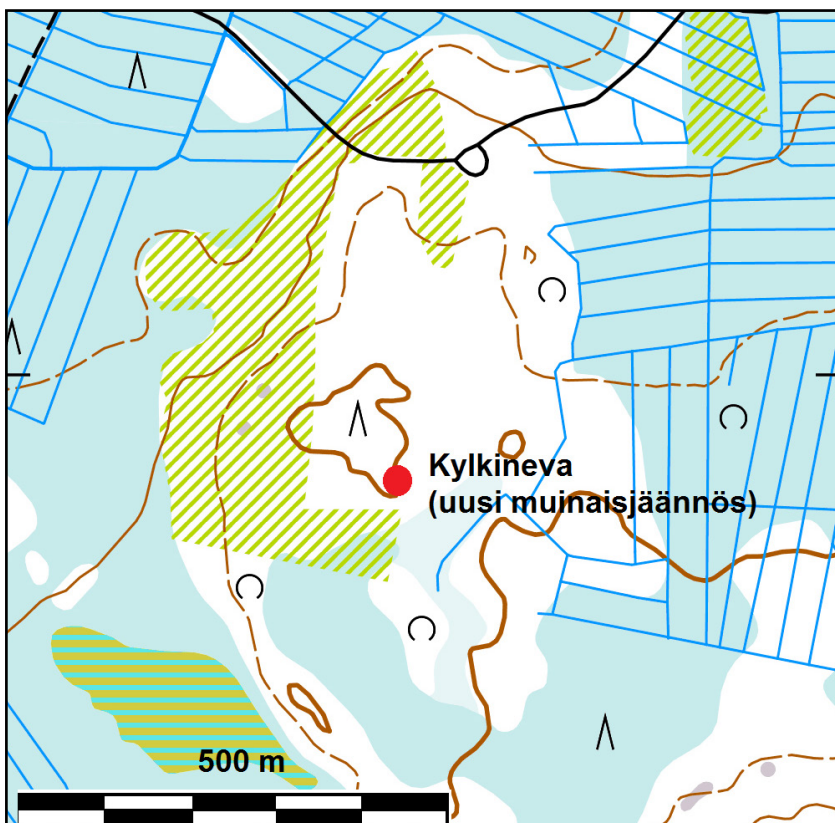

KYLKINEVA

Nimi (ehdotus):	Kylkineva
Kunta:	Kyyjärvi
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	historiallinen
Ajoitustaranne:	ei määritelty
Koordinaatit:	P: 6988868 I: 376467 (ETRS89-TM35FIN -tasokoordinaatisto)
Z/m.mpy:	noin 180 m mpy
Koord.selite:	GPS-paikantimella määritetyt tervahaudan keskikoordinaatit
Etäisyystieto:	Kyyjärven kirkosta 4,2 km etelään
Peruskartta (yleislehtijako):	233108

Aikaisemmat tiedot: -

Kohteen sijainti: Tervahauta sijaitsee Kylkinevan eteläpuolella olevalla moreenipohjaisella mäntykankaalla, sen eteläosassa olevan kumpareen kaakkoisreunassa (kartta 5). Alue on nuorta mäntyä kasvavaa talousmetsää. Välittömästi haudan itäpuolelta kulkee metsätyökoneiden käyttämä ajoura. Tervahauta sijaitsee tuulivoimapuiston turbiinien sijoittelualueen ulkopuolella, mutta kuitenkin voimalan T8 alueelle vedettävän tie- ja sähkönsiirtolinjan vaikutusalueella.

Kartta 5.

Kylkinevan tervahaudan sijaintikartta. Kohde on merkitty punaisella ympyrällä. Kartassa on janamittakaava. Taustakartta: Maanmittauslaitoksen Maastotietokanta 5/2015, kohdemerkintöjen digitointi: Marja Pälikkö.

Kohteen kuvaus: Tervahaudan halkaisija noin 12 metriä ja sen profiili on jyrkkä. Hautaa kiertää noin kolme metriä leveä ja lähes metrin korkea valli. Sen ulkopuolella hautaa kiertää oja. Keskuskuoppa on melko jyrkkäreunainen ja yli metrin syvä. Halssin suunta on kaakkoon ja se vaikuttaa hyvin lyhyeltä. Tervahauta on hyväkuntoinen, mutta sen päällä on runsaasti hakkuujätettä. Tervapirtin kiukaan pohjaa tms. jäänteitä ympäristöstä ei löytynyt. Havainto-olosuhteet alueella olivat hakkuujätettä lukuun ottamatta hyvät.

Kuva 2. Kylkinevan tervahauta halssin suunnalta itäkaakosta kuvattuna.

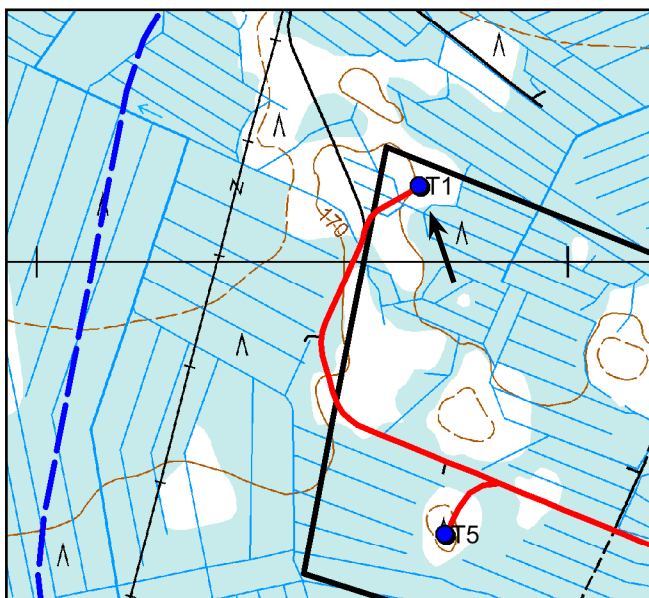
HAVAINNOT TUULIVOIMALOIDEN RAKENNUSPAIKOILTA

Kuva 3. Rakennuspaikan T1 ympäristöä. Kuvattu lounaasta.

Turbiinipaikka 1 (T1)

Alue on talousmetsänä olevaa tasaista moreenipohjaista kangasta. Havainto-olosuhteet alueella olivat tarkastushetkellä hyvät. Arkeologisesti kiinnostavia havaintoja ei alueelta tehty.

Turbiinipaikka 2 (T2)

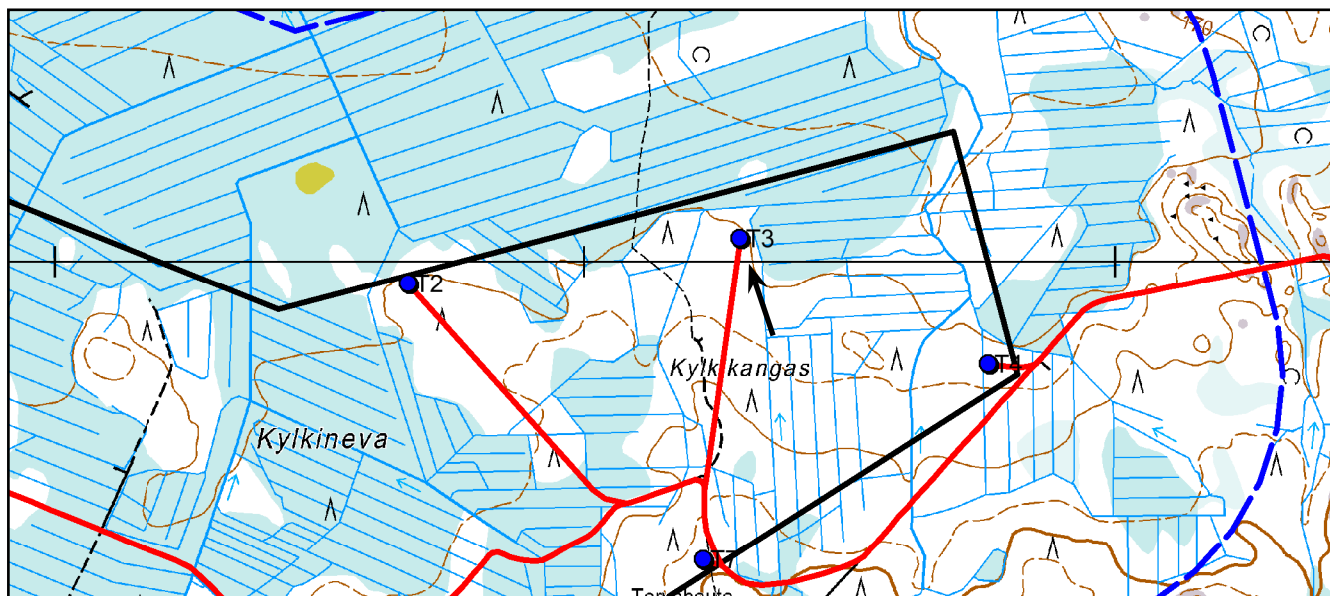
Tuulivoimalan sijaintipaikkaa tai sille johtavaa tie- ja sähkönsiirtolinjaa ei tarkastettu, koska esiselvityksen, alueen topografian ja tutkimusalueen muista osista tehtyjen maastohavaintojen perusteella muinaisjäännöskohteiden olemassaolo sen alueella on hyvin epätodennäköistä.

Kuva 4. Rakennuspaikan T3 ympäristöä. Kuvattu kaakosta.

Turbiinipaikka 3 (T3)

Tuulivoimalan sijaintipaikka on loivasti koilliseen viettävää, moreenipohjaista talousmetsää, jossa kasvaa melko tiheä nuori männikkö. Voimalan alueelle johtava linjaus kulki eteläosassaan tiheän mäntytaimikon läpi. Havainto-olosuhteet voimalan alueella olivat tarkastushetkellä melko hyvät, mutta linjauksen alueella paikoin huonot. Arkeologisesti kiinnostavia havaintoja ei voimalan tai sille johtavan linjauksen alueelta tehty.

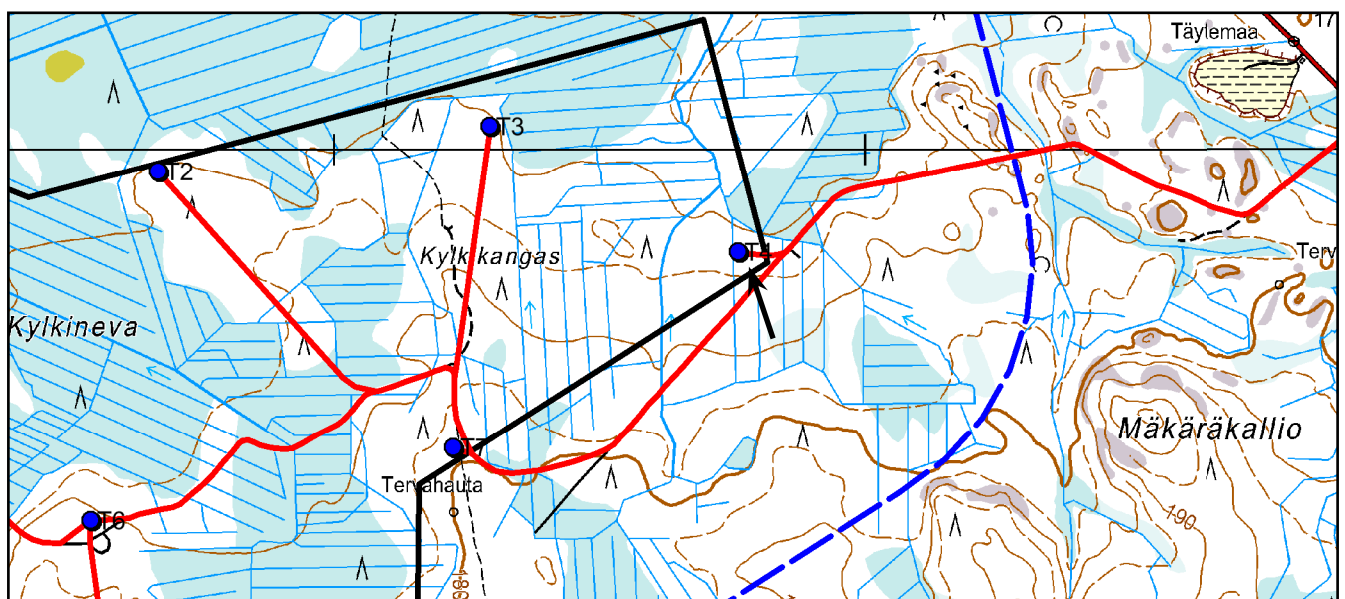

Kuva 5. Rakennuspaikan T4 ympäristöä. Kuvattu lännestä.

Turbiinipaikka 4 (T4)

Alue on tasaista moreenipohjaista koivuvaltaista ojitettua talousmetsää ja sen länsipuolella oleva alue nuorta kuusitaimikkoa. Havainto-olosuhteet alueella olivat tarkastushetkellä melko hyvät. Arkeologisesti kiinnostavia havaintoja ei alueelta tehty.

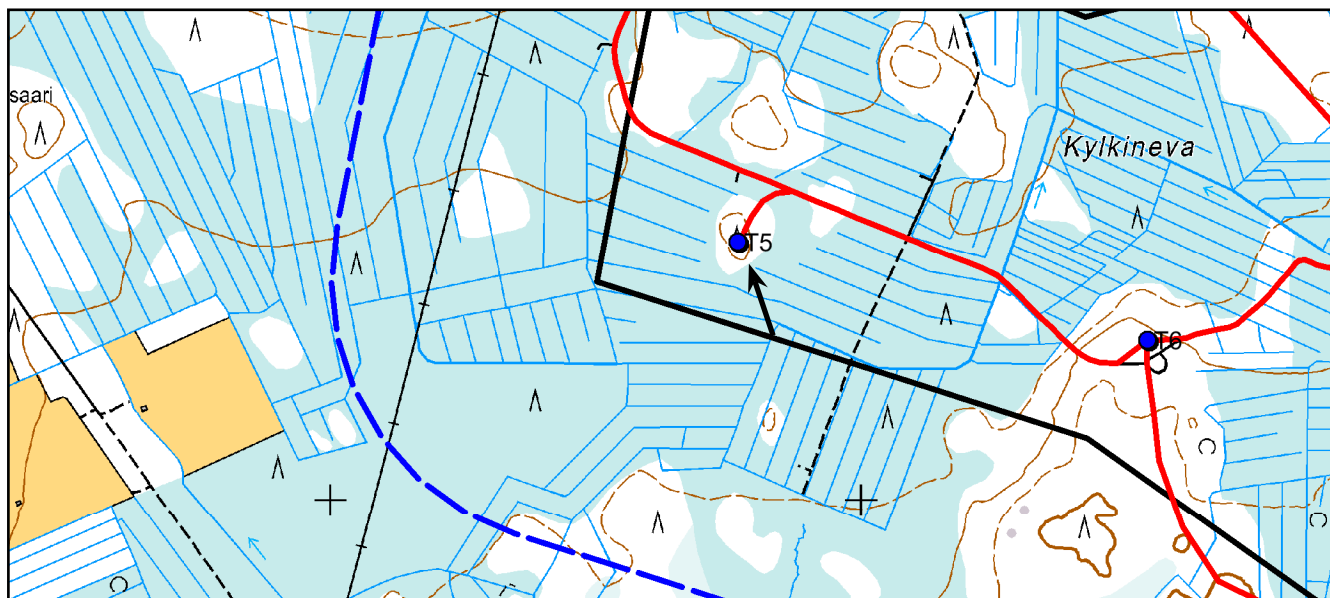

Kuva 6. Rakennuspaikan T5 ympäristöä. Kuvattu lounaasta.

Turbiinipaikka 5 (T5)

Alueella on ojitetun suon ympäröimä matala, jossain määrin kivikkoinen kumpare, jossa kasvaa nuorehkoa männikköä. Havainto-olosuhteet alueella olivat tarkastushetkellä melko hyvät. Arkeologisesti kiinnostavia havaintoja ei alueelta tehty.

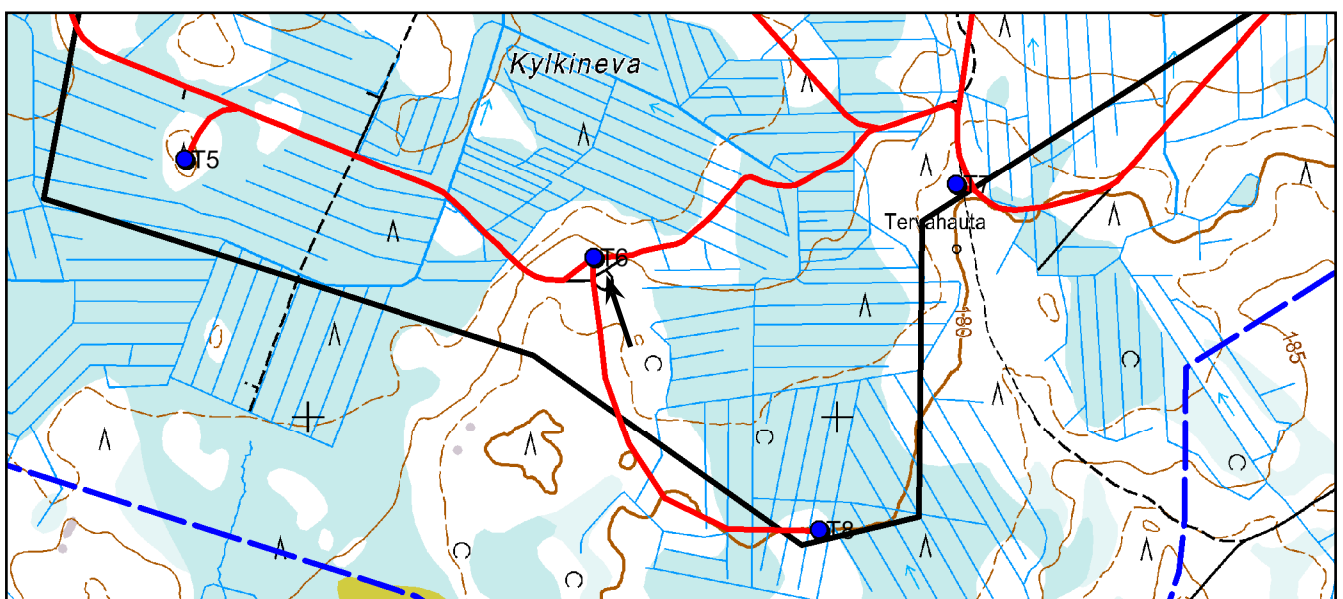

Kuva 7. Rakennuspaikan T6 ympäristöä. Kuvattu pohjoisesta.

Turbiinipaikka 6 (T6)

Tuulivoimalan sijaintipaikka on Kylkinevan eteläpuolella olevalla moreenikankaan pohjoispään laella. Alue on avohakattu ja maaperä on muokattu metsänuudistuksen yhteydessä. Maasto viettää pohjoiseen ja on melko kivikkoista. Havainto-olosuhteet alueella olivat tarkastushetkellä melko hyvät. Arkeologisesti kiinnostavia havaintoja ei alueelta tehty.

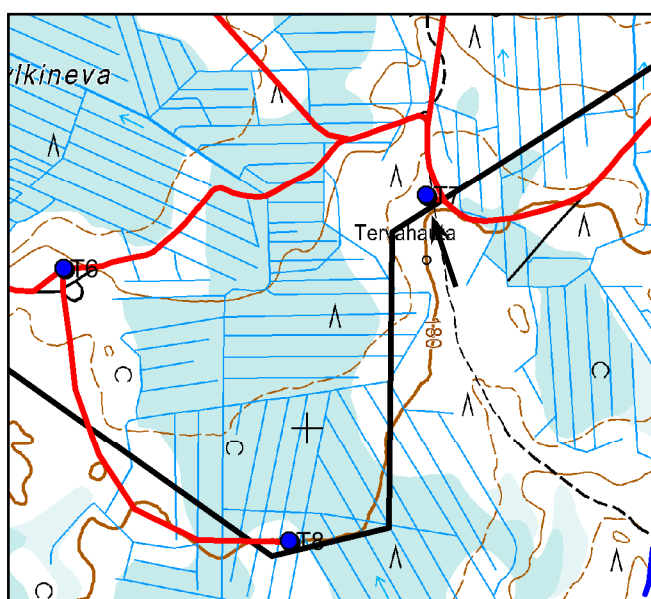

Kuva 8. Rakennuspaikan T7 ympäristöä. Kuvattu etelästä.

Turbiinipaikka 7 (T7)

Tuulivoimalan sijaintipaikka on Kylkikankaan eteläosassa, pohjois-eteläsuuntaisen moreeni-harjanteen tasaisella lakialueella. Sen ympäristössä kasvaa tiheä, nuorehko mäntymetsä. Havainto-olosuhteet alueella olivat tarkastushetkellä muuten melko hyvät, mutta paikoin maassa oli runsaasti harvennushakkuujätettä. Noin sata metriä tuulivoimalan rakennuspaikasta etelään dokumentoitiin maastokartalle merkitty, mutta muinaisjäännöksenä ennestään tuntematon Kylkikankaan tervahauta (ks. kohdekuvaus s. 9). Muita arkeologisesti kiinnostavia havaintoja ei alueelta tehty.

Turbiinipaikka 8 (T8)

Tuulivoimalan sijaintipaikkaa ei tarkastettu, koska esiselvityksen, alueen topografian ja tutkimusalueen muista osista tehtyjen maastohavaintojen perusteella muinaisjäännöskohteiden olemassaolo sen alueella on hyvin epätodennäköistä. Sen sijaan sille johtava tie- ja sähkösiirtolinjan paikka tarkastettiin 300 metrin etäisyydelle voimalasta asti. Tässä yhteydessä löytyi uutena muinaisjäännöksenä pidettävä Kylkinevan tervahauta (ks. kohdekuvaus sivulla 11).

Kuva 9. Tuulivoimaloiden sijoittelualueelle johtavan sähkönsiirtolinjan alkupäätä. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Sähkönsiirtolinja Sänkisaaresta voimaloiden sijoittelualueelle

Linjaus noudattaa olemassa olevaa metsäautotietä, jonka molemmin puolin on syvät avo-ojat. Tien reunassa on myös kookas varastorakennus. Maasto linjan alueella on tasaista talousmetsää, joka on paikoin avohakattua ja ojitettua. Maaperä on osittain moreenia ja paikoin turvetta. Havainto-olosuhteet alueella olivat tarkastushetkellä hyvät. Arkeologisesti kiinnostavia havaintoja ei alueelta tehty.

Kuva 10. Näkymä tuulivoimapuiston alueelle idästä johtavan tielinjan keskivaiheilta. Kuvattu idästä.

Tielinjaus Pietari Brahentieltä tutkimusalueelle

Linjaus noudattaa olemassa olevaa metsäautotietä. Monin paikoin sitä reunustavat syvät avo-ojat. Varsinkin linjan itä- ja keskiosassa maastonmuodot ovat voimakkaat. Korkeimmilla kohdilla on kalliopaljastumia tai kivikkoista hiekkamoreenia ja rinteillä yhdessä tai kahdessa tassossa hiekkapohjaisia terasseja, todennäköisiä muinaisranta-avalleja. Notkelmissa maaperä on turvepohjaista ja soistuvaa. Länsiosassa linja ylittää Kyyjärveen laskevan Lintupuron latvan. Molemmiin puolin tietä on eri vaiheissa olevaa talousmetsää.

Havainto-olosuhteet alueella olivat tarkastushetkellä pääasiassa hyvät. Arkeologisesti kiinnostavia havaintoja ei alueelta tehty, vaikka etenkin muinaisranta-avallusten kohdalla tarkasteltiin maaston muotoja tielinjausta laajemmaltikin sekä tuoreita ojaleikkauksia ja pieniä hiekanotto- paikkoja erityisellä huolella.

Kuva 11. Tuulivoimapuiston alueelle idästä johtavan tielinjan pohjoispuolella olevia muinaisranta-terasseja. Kuvattu lounaasta.

YHTEENVETO TUTKIMUSTULOKSISTA

Harsunnevan tuulivoimapuiston tutkimusalueella tarkastettiin kuusi kahdeksasta tuulivoimalan suunnitellusta rakennuspaikasta sekä noin 6,5 kilometriä tuulivoimapuisto sisäistä tai ulkoista tie- tai sähkönsiirtolinjaa, jota on kaikkiaan noin 7,5 kilometriä. Lisäksi tarkastettiin melko laajasti muita maaperältään ja topografialtaan muinaisjäännöksille soveltuvia osia tutkimusalueesta. Tarkastetut alueet priorisoitiin esitöiden ja maastohavaintojen perusteella.

Tarkastetuilta alueilta havaittiin kaksi kiinteän muinaisjäännöksen kriteerit täyttävää kohdetta, jotka molemmat ovat laadultaan historiallisia tervahautoja. Kylkikankaan tervahauta sijaitsee noin sata metriä tuulivoimalan T7 rakennuspaikasta etelään ja Kylkinevan tervahauta vastaavasti noin sata metriä tuulivoimalan T8 rakennuspaikalle johtavasta tie- ja sähkönsiirtolinjasta lounaaseen. Tuulivoimapuiston rakentamisella saattaa olla suoria tai välillisiä vaikutuksia näiden muinaisjäännösten säilymiselle. Muita esihistoriallisia tai historiallisia muinaisjäännöksiä alueelta ei tavattu.

Inventoinnin tarkkuutta suunnitelluilla rakennuspaikoilla voidaan pitää hyvänä ja otota myös muista tutkimusalueen osista kattavana. On perusteltua olettaa, että inventointitulokset edustaa todellista tilannetta, eikä Harsunnevan tuulivoimapuiston tutkimusalueella ole sen enempää esihistoriallisella kuin historiallisella ajallakaan ollut kiinteää asutusta tai muuta toimintaa, josta olisi jäänyt maaperään muinaisjäännöksenä pidettäviä merkkejä. Tervanpolton kannaltakin se on ollut todennäköisesti lähinnä resurssialuetta varsinaisen tuotannon keskitetyessä suoalueen ympärillä oleville laajemmille moreenikankaille. Arkeologisesti kiinnostavin kohde inventointialueella on itäisen tielinjauksen keskivaiheilla olevat muinaisrantaterassit. Vaikka alueelta ei tässä yhteydessä löytynyt merkkejä muinaisjäännöksistä, on teoriassa mahdollista, että alueella olisi ollut ihmistoimintaa varhaisella kivikaudella.

Helsingissä 29.5.2015

Marja Pälikkö

KESKEISET LÄHTEET

KIRJALLISUUS

Kallio, R. & Huurre, M. 1972:

Vanhan Saarijärven historia. Jyväskylä.

Koponen, J. (toim.) 1990:

Kyyjärven kirja. Jyväskylä.

Junnila, H. 1983:

Eräkaudesta isovihan loppuun. Järviseudun historia 1.

Niukkanen, M. (toim.) 2009:

Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. Tunnistaminen ja suojele. Museoviraston rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3.

ARKISTOLÄHTEET

Jussila, T. 1991:

Kyyjärvi, muinaisjäännösten inventointi 1991. Mikroliitti Oy.

DIGITAALISET LÄHTEET

Arkistolaitoksen ylläpitämä Digitaaliarkisto (<http://digi.narc.fi>)

Maanmittauslaitoksen ylläpitämä Paikkatietoikkuna (<http://www.paikkatietoikkuna.fi>)

Museoviraston ylläpitämä Kulttuuriympäristö -rekisteriportaali (<http://kulttuuriymparisto.nba.fi>)

MUUT

Keski-Suomen ELY-keskus 2015:

Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta. KESELY/1/2675/2014..

